

Reyting oligopolünü blockchain ile yenebiliriz

Standard & Poor's, Moody's ve Fitch oligopolüne karşı, blockchain teknolojisi temelinde yeni bir kredi derecelendirme kuruluşu kurulabilir mi? BLASEA Yönetim Kurulu Başkanı Kadir Kurtuluş, "AB, Çin, Rusya, Fransa, İtalya, Hindistan gibi büyük birlik ve ülkeler bile bu kuruluşlarla rekabet edemiyor. Ülkeler ve bankalardan oluşacak birliksel ve bağımsız bir KDK; yeni güven, güvenlik ve şeffaflık mekanizması blockchain ile doğru şekilde kurgulanabilir" diyor...

Rusya Parlamentosu, Hasan ve Kadir Kurtuluş'u, "Dünya Dijital Kayıt Birliği" konusunda görüşlerini almak için davet etti. Kurtuluş kardeşler ayrıca, Moskova'da düzenlenen bir blockchain konferansına konuşmacı olarak katıldı...

SEDA UYGUN
PALA

Avrsya Blockchain ve Dijital Para Araştırmaları Derneği (BLASEA), sıra dışı bir kredi derecelendirme kuruluşu (KDK) raporu yayınladı. BLASEA Yönetim Kurulu Başkanı Kadir Kurtuluş, söz konusu raporu hem Türkiye'nin bugünkü acil ihtiyaçları çerçevesinde hem de uzun vadeli stratejilerine göre hazırladıklarını söylüyor. Kurtuluş, 2017 yılında BLASEA'nın organize ettiği ve aralarında TÜBİTAK, BDDK, Takasbank, Aktifbank, Garanti, Yapı Kredi, Albaraka Türk, TSKB, Fibabanka, Vestel, IBM, Microsoft gibi önemli kurumların katıldığı "İstanbul Blockchain Zirvesi"ni hatırlatarak, "Bu raporun temel noktalarını, Türkiye'nin avantaj ve dezavantajlarını bilen ve teknolojiye inanan profesyonellerin paylaşım ve

tecrübeleriyle oluşturduk" diyor.

Blockchain girişimi Proofstack'in CEO'su Hasan Kurtuluş da BLASEA raporundaki önerilerin sağlam temellere dayandığını altını çizerek; istatistik veriler, finansman modeli, hukuk, uluslararası standartlar, kabul edilebilirlik ve blockchain teknolojisini pratikte kullanan uzmanlar bileşiminde detaylı bir çalışma yaptıklarını anlatıyor.

Oligopole karşı birliksel ve bağımsız KDK

Raporda ele alınan en önemli konulardan biri, BDDK'nın (Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu) yürüttüğü "milli KDK" çalışması. Hasan Kurtuluş, bu konuda Türkiye'nin zaman kaybetme lüksünün olmadığını vurgulayarak şu değerlendirmeyi yapıyor:

“Standard & Poor’s, Moody’s ve Fitch, kuruluş tarihleri 100 yıl öncesine dayanan, yüzde 93’e varan pazar paylarıyla global finans sisteminin merkezindeki kredi derecelendirme (reyting) kuruluşları. Açıkladıkları derecelendirme notlarının ülkelerin kamu ve özel sektör kurumları üzerindeki etkisi çok büyük. Öyle ki notu düşürülen bir banka, riskli aktifleri için öncesine göre milyar dolar daha fazla teminat yatırmak zorunda kalabiliyor. Yine aynı şekilde notu düşürülen bir ülke, milyar dolarlık sıcak para çıkışı engelleyemeyerek faiz ve döviz kuru baskısını yaşayabiliyor. Nitekim bugün ülkemizde yaşanan da bu. Bu yüzden KDK’ların olası yanlış veya tarafı kararlarını önlemeye yönelik bir denetim ve cezalandırma mekanizması kesinlikle gerekiyor.”

Standard & Poor’s, Moody’s ve Fitch oligopolü, ABD ve AB tarafından hem eleştiriliyor hem de icra ve denetim mekanizmalarıyla cezalandırılarak, üzerlerinde caydırıcılık oluşturulabiliyor. Türkiye tarafında ise çoğunlukla “bize haksızlık yapılıyor” söylemleriyle etkisizleştiriliyor. Gerçi Türkiye de AB tüzüğüyle uyumlu tebliği çerçevesinde KDK’lar üzerinde dolaylı bir denetim mekanizmasına sahip. Ancak ABD ve AB’den farklı olarak, SPK’dan onaylı temsilcilik statüsüyle hizmetlerini sürdüren bu kuruluşlar üzerinde etkili bir caydırıcılığımız söz konusu değil.

BDDK’nın adımı olumlu ama...

Hasan Kurtuluş, BDDK’nın milli kredi derecelendirme kuruluşu için çalışmalarına başlamasını olumlu ve gerekli buluyor. “Bu sayede öğrencisinden akademisyenine, ekonomistinden politikacısına bir ‘think tank’ sinerjisiyle stratejiler ortaya çıkar ve ülke menfaatinin gereği neyse o yapılır” diyor. Ancak hemen ardından, AB ve diğer ülkelerdeki başarısız denemeleri hatırlatıyor. Ayrıca yabancı sermaye açısından bağımsızlık şartının da olmazsa olmaz olduğuna işaret ediyor. Üstelik milli derecelendirme kuruluşunu inşa etmek, alternatif olmadığı sürece hiçbir şey yapmaktan daha iyi olan, ama başarı şansı olmayan bir girişim olarak kalabilir.

Bağımsız bir derecelendirme kuruluşundan not almak, Türkiye’nin standartlarını uygulamaya çalıştığı Basel-III uygunluk kriterlerinden biri. Bu kriter sağlanmadan ortaya çıkan not değerlendirilmez, sermaye yeterlilik rasyosu hesaplamalarında kullanılmıyor. Buradan hareketle Kurtuluş, Amerikan ve oligopol yapının karşısında birliktel ve bağımsız yapıyı, dünyanın yeni güven ve şeffaflık mekanizması blockchain teknolojisi temelinde inşa etmenin çok daha gerçekçi ve yenilikçi bir yol olduğunu düşünüyor.

“Milli KDK” yerine, “Türkiye ve A, B, C ülkeleri öncülüğündeki bağımsız KDK” kavramını kullanmayı, kuruluşun başan şansını daha en başından artırabilecek bir strateji olarak görüyor.

“Bu fırsat bir daha bulunamayabilir”

Kuşkusuz, küresel ve birliktel projelerin oluşumunda en önemli etken güven ve güvenlik ihtiyacının karşılanması. AB’nin de bu ihtiyaçları karşıladığı ölçüde birliktel projelerini tamamlayıp geliştirdiği hatırlatılan Kadir Kurtuluş, şu örneği veriyor:

“Kuruluşundan 65 yıl sonra eIDAS dijital tek pazar yasasını uygulamaya sokan AB, yıllık 415 milyar Euro tasarruf edebildiği bu projeyi uzun süreler sonunda tamamlayabildi. Aslında teknolojinin 10 yıl önceki imkanlarıyla da dijital tek pazar kurulabilirdi. Ancak üyeler arasındaki güvenlik ve şeffaflığın sağlanması, mevzuat, yeni otoriteler ve maliyetler nedeniyle 2016 yılına kadar beklenmesi gerekti. Eğer blockchain teknolojisinin geldiği seviye 10 yıl önce gerçekleşmiş olsaydı, AB dijital tek pazarı çok daha kısa sürede, düşük maliyetlerle ve en önemlisi güvenli bir mekanizmaya dayanarak kurabilirdi. Bugün Avrupa Birliği üyesi 23 ülke, dijital tek pazarın AB sınırlarındaki ihtiyaçlarını güvenli, hızlı ve uygun maliyetlerle karşılamak, dünyayla entegrasyonunu genişletmek amacıyla blockchain protokolünü imzalamış durumda. Bunun anlamı, AB’nin birlikteliliğin verdiği güçle, kendi blockchain stratejilerine göre kurgulanan bir altyapıyı, AB dışı ülkelere de kolayca kabul ettirebileceği.”

Hasan Kurtuluş’a göre Türkiye’nin önünde iki seçenek var. İlki, mevcut küresel sistemin kurumlarının koyduğu kurallar çerçevesinde global finans sistemine entegrasyonu sağlamaya devam etmek. İkincisi ise buna ek olarak finans, enerji, ticaret veya gayrimenkulde merkez olma hedefiyle uyumlu, oyun kurucu pozisyonuna geçebileceği, ekonomisine birliktelilik üzerinden bir finansal savunma kalkanı kazandırabileceği, blockchain teknolojisi temelinde birliktel projeleri başlatabilmesi. İkinci seçenek için zamanla bir yarış söz konusu. Çünkü milli projelerden farklı olarak, global ve birliktel projelere sadece doğru zaman, taraflar, kurgu ve strateji bileşiminde öncülük yapılabilir. ☺

KDK RAPORUNDA DİKKAT ÇEKİCİ NOKTALAR, ÖNERİLER

- Türkiye, yerli ve milli bir kredi derecelendirme kuruluşu kurmak yerine, blockchain temelinde birliktel ve bağımsız KDK’ya öncülük etmeli.
- Türkiye ekonomisine birliktelilik üzerinden global bir savunma ve denetim kabiliyetinin kazandırılması, oligopol KDK’lar üzerinde bugünden bir caydırıcı gücün oluşturulması amacıyla, birliktel ve bağımsız

KDK’dan önce, Avrupa Menkul Kıymetler ve Piyasalar Otoritesi (ESMA) benzeri bir global denetim otoritesi (GOSMA) Türkiye öncülüğünde kurulmalı.

- KDK’ların mevcut metodoloji ve iş akışları sonucunda ortaya çıkan analizleri, geliştirmekte olan ülkeler için yetersiz kalabiliyor. Faydalandıkları açık kaynak sayısı da gelişmiş

ülkelerdekine kıyasla çok daha az. Türkiye’nin kendi dinamiklerine yönelik daha fazla sayıda/kalitede Türkçe ve İngilizce raporların ortaya çıkabilmesi adına, “think tank” kuruluşlarının bu amaca yönelik özendirilmesi, rekabetçi olmayan yapılarının değiştirilmesi ve 30 civarındaki sayılarının da ABD (1835) ve AB’de (1770) olduğu gibi artırılması gerekiyor.